

Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Høringsvar fra Bekkelaget og Ormøy menighetsråd

Innledning

I Bekkelaget og Ormøy sokn feires gudstjeneste på tre steder: Bekkelaget kirke, i Ormøy kirke og SEM-huset på Simensbråten/Ekeberg. Høringsvarene nedenfor henter sine erfaringer fra gudstjenestelivet i Bekkelaget kirke. Denne kirken har siden 2006 vært med i prosessarbeidet fram mot en ferdigstilt gudstjenestereform, først som forsøksmenighet og deretter som høringsmenighet. Vår gudstjenestemenighet hadde med andre ord allerede vært i forandringsprosess i syv år da den landsomfattende reformen ble innført. Utgangspunktet for de erfaringer vi har gjort med gudstjenestereformen fra 2013 er dermed ganske forskjellig fra menigheter som har hatt gammel ordning helt fram til skiftet.

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten?

1a Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske Kirke?

Gjennom vår utprøvingstid har vi opplevd forskjellige reaksjoner på nye arbeidsmåter, ordninger og liturgier. Motstanden mot nytt, uvant musikk- og tekst- materiale har til tider vært merkbar. Det har også vært begeistring for fornyelsen. Sikkert er det at denne prosessen har ført til et økt engasjement rundt gudstjenestearbeidet. Dette har i seg selv vært verdifullt.

I løpet av vår til nå 11 år lange reformprosess har oppslutningen om menighetens gudstjenester vist både opp- og nedgang. Det er vanskelig å registrere noen tydelig tendens i tilknytning til reformen. Andre faktorer er nok viktigere for oppslutningen rundt gudstjenesten enn dette.

Det økte fokuset på gudstjenestearbeidet har ført til en større satsing på *kvalitet* i gudstjenestearbeidet. Dette gjelder i særlig grad de ansatte som er ansvarlig for planlegging og gjennomføring av gudstjenestene, men også blant en del av de frivillige gudstjenestemedarbeiderne kan en merke en slik holdningsendring.

1b Hva har fungert godt og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Fokuset på *Involvering*, ett av de tre programord for reformen, har vært positivt. I vår kirke er det som regel mange frivillige medarbeidere som deltar ved gudstjenestene. Slik var det også i noen grad i årene før reformarbeidet kom i gang, men kanskje har dette blitt enda viktigere gjennom reformprosessen. En nyvinning i gudstjenesteinvolvering har det vært at menighetens mange konfirmanter gjennom sin konfirmanttid har deltatt som gudstjenestemedarbeidere. Når mellom seks og ti unge er synlig og aktive i kirkerommet, setter det et tydelig preg på gudstjenesten. Dette har vært godt mottatt av både konfirmantene, de faste medarbeiderne og gudstjenstedeltakerne for øvrig.

Når det gjelder involvering i *planleggingsarbeidet* har imidlertid ikke reformen fått store konsekvenser. Det har ikke vært enkelt å engasjere folk til å delta i gudstjenesteplanlegging, utarbeidelse av forbønner og annet. Dette kan ha ulike årsaker.

Den liturgiske musikken har utvilsomt vært av det som har skapt sterkest engasjement. Som forsøksmenighet har vi antakelig prøvd ut flere serier enn de fleste menigheter. Noen synes dette har vært spennende, men hovedinntrykket er at det har vært mye frustrasjon knyttet til dette. En periode har vi hatt fire typer hovedgudstjenester i kirken vår, hver med sin serie av liturgisk musikk. Her er det klart at vi har overvurdert menighetens evne til å lære inn nytt musikalsk stoff. Øving på liturgi før gudstjenesten og dyktige forsangere har ikke på langt nær vært tilstrekkelig til å gjennomføre et slik prosjekt tilfredsstillende. Etter hvert har de nye seriene blitt lagt til side, og vi har oftest brukt den godt kjente 1977-serien.

Tilbakemeldingene på de nye liturgiske tekstene har vært varierte. Den tydeligste tilbakemeldingen har vært opplevelsen av at det er for mange ord i reformens liturgier. Noen har uttalt seg positivt om et fornyet, nære og mer moderne liturgisk språk. Andre har kritisert kvaliteten på en del av tekstene.

1c Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig må rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Høringsdokumentet drøfter forholdet mellom to av reformens programord «stedegenhet» og «fleksibilitet» opp mot gjenkjennelighet og følelse av å være én kirke. Vi slutter oss til ønsket om å finne en fornuftig balanse mellom disse.

1d Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

I vår kirke er det tre typer hovedgudstjenester. Av og til arrangeres temagudstjenester. Vi mener dette innebærer tilstrekkelig variasjon for vårt gudstjenesteliv.

Høringstema 2: Alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten

2 Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jfr. Alminnelige bestemmelser)?

Hva bør endres?

Vi mener at vedtak om lokal grunnordning fremdeles bør sendes tjenestevei til biskopen. Biskopene bør tildeles tilstrekkelig myndighet til å gi menigheter dispensasjon fra gjeldende ordning.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1-8

3e Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Vi mener at samlingsbønnen i vår sammenheng har vært et av de liturgiske elementer i reformen som har fungert best. Dersom en tar bort inngangsbønnen tror vi overgangen fra inngangssalme og nådehilsen (stående) til Kyrie blir for brå. Samlingsbønnen er med å skape ro og konsentrasjon. For oss må gjerne samlingsbønnen fremdeles være obligatorisk.

3f Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet «Syndsbekjennelse» i høringsforslaget?

Vi er positive til forslaget om å sløyfe Matt. 22, 37-39 som mulig innledning til syndsbekjennelsen. Vi er likeledes positive til å innføre innledningen «Guds barmhjertighet er stor. La oss...»

Vi er derimot uenige i at innføringen av innledningen ovenfor skulle gjøre det mindre nødvendig med løftesordet fra 1. Joh. 1, 9. Etter vår oppfatning er dette løftesordet så viktig at det gjerne kunne vært obligatorisk.

Vi støtter forslaget om å ta bort muligheten til å bruke en lokalt utformet syndsbekjennelse regelmessig i gudstjenesten.

3i Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Vi er ikke enige i at Dagens bønn gjøres obligatorisk. Ca. 50% av våre gudstjenester er gudstjenester med dåp. Dåpsliturgien inneholder tre bønner. Dagens bønn vil eventuelt komme rett etter den siste bønningen i dåpsliturgien. Vi synes det blir mye med fire bønner (fem, dersom samlingsbønn) før tekstlesingen tar til.

Vi har sans for å bruke Dagens bønn inn mot dagens tema, og tror det kan fungere godt i noen gudstjenester, særlig når det ikke er dåp. Vi vil også holde fram muligheten av å bruke Dagens bønn som samlingsbønn, slik vi noen ganger har gjort på høytidsdager. Men «bønnetettheten» som vil oppstå i gudstjenester med dåp, gjør at vi er skeptiske til å gjøre den obligatorisk.

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II, ledd 9-17

4 Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

Vi gir vår tilslutning til høringsdokumentets forslag til forandringer i punkt 4 a - i.

Spesielt gir vi støtte til forslaget om å legge bønnevandringen som en del av forbønnen, og ikke en del av nattverdfeiringen. Når dette i noen sammenhenger har vært praktisert slik, oppleves nattverden nedgradert til ett av flere valg i en bønnevandring, og ikke som gudstjenestens høydepunkt, slik vi tenker at nattverden er.

En praksis med både bønnevandring og nattverdfeiring, atskilt, vil etter all sannsynlighet føre til at gudstjenestene blir lengre. Vi regner allikevel bønnevandring som et verdifullt tilskudd til vår gudstjenestefeiringen og håper det fortsatt vil bli praktisert i de sammenhenger der det oppleves naturlig.

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18-21

5a Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og /eller intinksjon, og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken.

Vi har gjort positive erfaringer med å praktisere forskjellige utdelingsmåter ved nattverden. Ved gudstjenester med dåp og nattverd skjer utdelingen ved intinksjon. Ved gudstjeneste med nattverd mottas nattverden knelende, ved alterringen. Ved noen gudstjenester, blant annet ved høytidsgudstjenester, legges det til rette for begge utdelingsmåter.

Vi har ikke praktisert stående nattverd med særkalk.

5b Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Vi støtter formuleringen «All jorden er full av din herlighet!»

Vi gir vår tilslutning til forslaget om å gå lenger i retning av å bruke ordet «kropp» ved å innføre et nytt utdelingsord.

Vi gir vår tilslutning til å bruke «beger» i stedet for «kalk».

5c Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Vi er enig i dette.

5e Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 eller 20 i høringsforslaget?

Nei.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

6. Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene.

Vi er særlig positive til forslaget om at Nattverdbønn G nå blir et alternativ. Den vil være et kjærkomment alternativ ved gudstjenester med mange dåp.

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25.

7. Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Vi er kritiske til forslaget om å sløyfe muligheten til å velge «et annet utsendelsesord som passer til dagens særpreg» enn de tre foreslåtte.